

viszonyokat a könyvtár, szolgáltatásai és társadalmi hatása értékelése, finanszírozóival és közönségével szembeni felelőssége között.

A jelen cikk a lehetséges forrásokat veszi számba, de nem foglalkozik részletesen a pályázatokkal (ezek folyamatos figyelemmel kísérése alapvető követelmény) és az önfinanszírozás módjaival (egyreszert a szolgáltatások árazásától a kiadványok – és a duplumok, használt könyvek stb. – árusításán át a helyiség-bérbeadásig). A fund raising célcsoportjai közé tartoznak a polgárok, akik (Olaszországban) leginkább az orvosi és tudományos kutatásokat hajlamosak támogatni (29,6%), ezt a gyermekügyek (17,7%), a humanitárius (17%) és az országos szociális (11,8%) célok követik. Meglehetősen hátul áll (8,2%-kal) a kultúra, és még ez az arányszám is több részletből tevődik össze. A jelentős egyéni mecenatúra, vagy adományozás meglehetősen ritka jelenség. Az egyének megcélzásának egyik lehetősége lehet a „könyvtárkártya” kiadása, ami meghatározott összegért váltható, és több árazott szolgáltatás ingyenes igénybevétele, illetve plusz szolgáltatásokra, soronkívülségre jogosít. A könyvtár barátainak egyesülete nem annyira a közvetlen, inkább a közvetett támogatásra alkalmas: lobbizhat, segíthet a forrá-

sok felderítésében stb.

Az intézményi források között megkülönböztethetők a bank eredetű alapítványok és a vállalkozások, nagyvállalatok alapítványai és támogatásai. Az olasz bankok alapítványai által támogatott területek között első helyen áll a kultúra és a művészet, majd a jótékonykodás és az oktatás-nevelés következik. Viszont a kulturális-művészeti mecenatúrában belül az építészei és régészeti javak megőrzése (37%), majd a művészeti és irodalmi alkotások (22%) állnak az élen, míg a könyvtárak és levéltárak támogatására mindössze 3,3% jut. Egy felmérés szerint az ötven legnagyobb olasz vállalat döntő többsége szociális jellegű adományozást végzett, leginkább szolidaritási kezdeményezésekre, 80% kulturális eseményeket, rendezvényeket, 56% műalkotás és műemlék-restaurálást támogatott. A vállalkozás eredetű alapítványok által juttatott összegek 48%-a kulturális, 28%-a tudományos kutatási területen hasznosult. Míg a banki alapítványoknak általában meghatározott szempont- és preferencia-rendszerük van, a vállalkozói támogatások esetlegesebbek: sokkal nagyobb szerepe van a kölcsönös előnyökre épülő partnerség kialakításának.

(Mohor Jenő)

Felhasználók és használat

Általános kérdések

08/063

LÜDTKE, Helga: Reading about Osama Bin Laden - does that make you a Terrorist? Spuren des „USA Patriot Act” in amerikanischen Bibliotheken = BuB. 59.Jg. 2007. 9.no. 627-632.p. Bibliogr. 32 tétel.

Ha Osama Bin Ladenről olvasol, terroristává válsz? Az USA Patriot Act nevű törvényének hatása a könyvtárakra

Adatvédelem; Jogszabály -más területről; Tájékoztatás szabadsága

A személyi szabadságjogokat mindenkor tiszteletben tartó amerikai könyvtárosok két ízben kerültek e vonatkozásban szembe az államhatalommal: a hidegháborús McCarthy időszakban és a szabadságjogokat korlátozó Bush kormányzattal a terrorizmus elleni harc meghirdetése után.

A 2001. szeptember 11-i terrortámadást követően az ALA (American Library Association)

szeptember 20-án még támogatásáról biztosította a könyvtárosok nevében Busht, s úgy vélte, hogy a tervezett nemzetbiztonsági intézkedések és az olvasói adatvédelem összeegyeztethetők. Néhány nappal később, október elején azonban a készülő jogszabályok pontosabb ismeretében az ALA már aggodalommal fordult Washingtonhoz: „A tervezett intézkedések veszélyeztetik a nyilvánosság jogát, az információk szabad áramlását, mely a mi demokráciánk vitalitásának alapja.”

2001. október 26-án Bush aláírta a vitatott törvényt, a PATRIOT Act-et. Ennek 215. és 505. cikkelye közvetlenül is érinti a könyvtárak tevékenységét: felhatalmazza az FBI-t, hogy bekérje a könyvtáraktól a használók adatait, ha terrorista akció nyomára gyanakszik, s ugyanakkor büntetés terhe alatt megtiltja a könyvtárosoknak, hogy erről az olvasót, a sajtót vagy bárki mást értesítsenek („szájkosár törvény”). A törvény értelmében a könyvtár köteles átadni az azt igénylő FBI-nak minden rendelkezésére álló adatot az olvasó kölcsönzéséről, könyvtári számítógéphasználatáról, feltett kérdéseiről.

Az ALA közgyűlése 2003 januárjában véleményt nyilvánított a PATRIOT Act vonatkozó részeivel kapcsolatban. Állásfoglalása szerint egyrészt minden könyvtárost, könyvtárhasználót és könyvtárfenntartót tájékoztatni kell arról a veszélyről, amit a PATRIOT Act alkalmazása jelenthet a személyi adatok védelmével kapcsolatban, másrészt a könyvtáraknak a használói adatainak védelmét és tárolását úgy kell szabályozniuk, hogy az egyedül a könyvtár működését szolgálja és védje a személyi adatok bizalmas jellegét. Ugyanakkor az ALA a szenátushoz fordult azzal a kéréssel, hogy törölje vagy módosítsa azokat a jogszabályokat, amelyek a tájékozódás és a véleménynyilvánítás szabadságát sértik.

Nem csak az ALA mint szervezet szállt szembe a felhasználók személyi jogait sértő jogszabályokkal, hanem gyakorlati tevékenységük során egyes könyvtárak is. A kaliforniai Santa

Cruz Könyvtár igazgatója, Anne Turner 2003 tavaszán könyvtára hirdetőtábláján hívta fel a látogatók figyelmét arra, hogy kölcsönzési adataik az FBI birtokába kerülhetnek, a könyvtári bizottság havi beszámolóin pedig rendszeresen közölte, hogy a könyvtár az előző hónapban *nem* kapott átkutatói parancsot, – formálisan kijátszva ezzel a „szájkosár törvényt”. Más könyvtárakban a kölcsönzött művek visszavétele után azonnal megsemmisítették a kölcsönzés nyilvántartását, ismét máshol a minimumra csökkentették az őrzött adatokat. Egy kutatás adatai szerint az amerikai könyvtárosok 67%-a vallja azt, hogy az érintett könyvtárhasználóknak joga van tudomást szerezni az FBI adatgyűjtéséről. Az amerikai polgároknak csak 35%-a vélekedik hasonló módon.

2004 nyarán egy kisebb vidéki könyvtár egyik olvasója feljelentést tett az FBI-nál arról, hogy az általa kikölcsönzött Bin Laden-ről szóló könyvben lapszéli feljegyzést talált ezzel a szöveggel: „... Amerikát gyűlölni vallási kötelesség, és mi ezért jutalmat remélünk Istentől”. Az FBI kikérte a könyvtártól a könyv korábbi kölcsönzőinek adatait. A könyvtár vezetője, Joan Airoidi előbb a kutatási engedélyhez ragaszkodott, majd ennek bemutatása után is azt közölte az ügynökkel, hogy eljárása sérti a személyiségi jogokról és az adatvédelemről szóló törvényeket, ezért nem szolgáltatja ki az adatokat. Néhány hét múlva értesítették, hogy az FBI visszavonta adatszolgáltatási utasítását. 2005 nyarán a könyvtár vezetője bátor magatartásáért PENDING díjat kapott.

Az ALA 2005 júniusában felmérte a könyvtárakban történt FBI adatgyűjtések számát. Mintegy 200 könyvtár közölte, hogy 2001 októbere óta a bűnüldöző hatóságoknak formálisan vagy informálisan adatokat szolgáltatottak a kölcsönzött anyagokról vagy más könyvtári szolgáltatásokról.

A könyvtárosi ellenállás, amelyet a sajtó is figyelemmel kísért, végül részleges eredményhez vezetett: a hatóságok lemondtak a „szájko-

sár törvény” alkalmazásáról, de a PATRIOT Act 505. cikkelye változatlanul érvényben maradt. A könyvtárosok kritikus magatartása nem csökkent, sőt a PATRIOT Acten túl egyre inkább kiterjed a kormányzat egész tevékenységére. Az USA politikailag, társadalmilag feszült helyzete a könyvtárosokat is egyre aktívabb politikálásra készíteti.

(Katsányi Sándor)

08/064

NICHOLSON, Scott - SMITH, Catherine Arnett: Using lessons from health care to protect the privacy of library users. Guidelines for the de-identification of library data based on HIPAA = J.Am.Soc.Inf.Sci.Technol. 58.vol. 2007. 8.no. 1198-1206.p. Bibliogr.

Az egészségügyben használt megoldások alkalmazása a könyvtárhasználók esetében a személyes adatok védelmére. Irányelvek a könyvtári adatok azonosításra alkalmatlanná tételére a HIPAA (Health Insurance Portability and Accountability Act) felhasználásával

Adatvédelem; Tájékoztatás -egészségügyi

Bár a könyvtárak általában alkalmaznak szabályokat a szolgáltatásaik használatára vonatkozó adatok védelmével kapcsolatban, ezek a szabályok ritkán speciálisak és szabványosítottak. Az Egyesült Államok egészségügyi rendszere 1996 óta birkózik az ún. HIPAA-törvénnyel (Health Insurance Portability and Accountability Act), amely azért született, hogy a személyes egészségi adatokat kezelők számára szabványosított, határozott utasításokat adjon az adatok védelmére vonatkozóan. A tanulmányban a szerzők röviden ismertetik a könyvtárhasználattal kapcsolatos adatok védelmének jelenlegi helyzetét, felvázolják a HIPAA irányelveit a kettő összehasonlítására, és módszereket javasolnak a HIPAA alapján egy könyvtári adattár kialakítására a használók személyes adatainak védelme érdekében.

(Autoref.)

Használat- és igényvizsgálat

08/065

ROWLEY, Jennifer - URQUHART, Christine: Understanding student information behavior in relation to electronic information services. Lessons from longitudinal monitoring and evaluation. Part 1 = J.Am.Soc.Inf.Sci.Technol. 58.vol. 2007. 8.no. 1162-1174.p. Bibliogr.

A hallgatók információs magatartása az elektronikus információs szolgáltatásokkal kapcsolatban. Egy longitudinális monitorozás és értékelés tanulságai. 1. rész

Egyetemi hallgató; Elektronikus könyvtár; Felmérés; Használói szokások; Hatékonyság; Referenzs; Szolgáltatások használata

A kétrészes cikkben leírt modell számba veszi azokat a tényezőket, amelyek befolyásolják a hallgatók tanuláshoz kapcsolódó digitális információhasználati szokásait. Az első rész szemléli azt a szakirodalmat, amelyen a Joint Information Systems Committee (JISC) használói szokásokat kutató munkacsoportjának tevékenysége alapult, és amely annak ötéves működése (1999-2004) folyamán a modell kialakításához hozzájárult. A munkacsoport a JISC számára öt altémában folytatott kutatást, melynek két fő iránya a) az információhasználat közvetlen megfigyelése és b) az egyes elektronikus források használatának kvantitatív elemzése az egyetemeken. A munkacsoport mindkettőnek megfelelő komplex metodológiát dolgozott ki a használói szokások hosszabb távú megfigyelésére. A cikk első része ismerteti a kutatás tanulságait a projektmenedzsment terén. Megállapítja, hogy a célokat körültekintően kell megállapítani, és a pénzügyi tervet már ezt követően el kell készíteni a teljes projektre. A kutatási projekt, melynek feladata az infrastruktúra fejlesztési irányainak kijelölése a politikusok számára, eleve magában hordozza

annak következményeit, hogy a használói szokások időközben változnak.

(Autoref.)

08/066

ROWLEY, Jennifer - URQUHART, Christine: Understanding student information behavior in relation to electronic information services. Lessons from longitudinal monitoring and evaluation. Part 2 = J.Am.Soc.Inf.Sci.Technol. 58.vol. 2007. 8.no. 1188-1197.p. Bibliogr.

A hallgatók információs magatartása az elektronikus információs szolgáltatásokkal kapcsolatban. Egy longitudinális monitorozás és értékelés tanulmányja. 2. rész

Egyetemi hallgató; Elektronikus könyvtár; Felmérés; Használói szokások; Hatékonyság; Referenz; Szolgáltatások használata

A cikk második része a JISC-munkacsoport eredményeit ismerteti. A hallgatók digitális információhasználati szokásainak modellje egyéni (mikro-) és szervezeti (makro-) tényezőkből áll. A makrotényezők az információs források szerkezete, az információs és oktatástechnika infrastruktúrája, hozzáférhetősége, a jogosultságok, szabályzatok és finanszírozás, a szervezeti vezetés és kultúra. A mikrotényezők a következők: információs jártasság, az egyetemi oktatók információhasználati szokásai, a használt keresési stratégiák, a követelmények és a tanrend, a támogatás, a képzés és a pedagógia. A hallgatók információhasználati szokásaiban közrejátszó tényezők előre meg nem jósolható módokon befolyásolják egymást, ezért további kutatásra van szükség ezek – különösen a makro- és mikrotényezők – kölcsönhatásainak megismeréséhez.

(Autoref.)

Lásd még 34, 45-47, 53-54, 59

Olvasás

08/067

GAUDER, Heidi - GIGLIERANO, Joan - SCHRAMM, Christine H.: Porch Reads. Encouraging recreational reading among college students = Coll.Undergrad.Lib. 14.vol. 2007. 2.no. 1-24.p. Bibliogr.

Folyosói olvasmányok. A szórakoztató, kikapcsolódási célú olvasás elterjesztése főiskolai hallgatók körében

[A forrás-folyóirat az alábbi címen szerezhető be:
HAWORTH DOCUMENT DELIVERY CENTER,
Haworth Press, Inc., 10 Alice Street, Binghamton, N. Y. 13904]

Egyetemi hallgató; Kísérlet; Olvasásra nevelés; Szórakoztató irodalom

A szórakoztató olvasmányok kora leáldozott Amerikában az utóbbi 20 évben, főleg a 18 és 24 év közötti korosztály körében. Ugyanakkor tanulmányok egész sora mutat rá, hogy pozitív kapcsolat létezik az egyetemisták tanulmányi eredménye és a szórakoztató olvasás között. Ez a fajta olvasás fejleszti az olvasásértést, az íráskészséget, a szókincset, a nyelvtani érzéket és a helyesírást. Az ohioi Dayton Egyetem Roesch könyvtárának könyvtárosai a kollégiumi tanárokkal együttműködve kísérleti program keretében egy éven keresztül vizsgálták a szórakoztató olvasmányok hatását. A program alapvető célja az volt, hogy összehozzák a fiatalokat pusztán azért, hogy könyvekről beszélgessenek. Végül eredményként kiderült, hogy kis motivációval és bátorítással a diákok igenis kézbe veszik a szórakoztató irodalmat.

(Autoref. alapján)

Olvasáskutatás

08/068

KUSTOVA, Marià Viktorovna: Čitateľ'skij opyt bibliotekarà i ego deàtel'nosti (po itogam issledovanià = Bibliotekovedenie. 2007. 3.no. 63-69.p. Bibliogr.

A könyvtáros olvasási tapasztalatai és szakmai tevékenysége (kutatási eredmények alapján)

Könyvtáros -mint olvasó; Olvasásvizsgálat; Szépirodalom

A könyvtárosok mint társadalmi szakmai csoport olvasási szokásait az 1970-es évek óta kutatják. Oroszországban úgy tartották, hogy minden, amit a könyvtáros elolvas, szakmai tevékenységnek számít. Ettől a megközelítéstől az 1990-es években próbáltak eltávolodni, amikor az Oroszországi Nemzeti Könyvtárban folytatott kutatások során a könyvtárosok olvasását nem csak szakmai és önképző tevékenységként vizsgálták, hanem úgy is, mint amit személyes ízlésük alakít. Bár az egyes fajtákat nehéz élesen elhatárolni egymástól, az olvasás következő kategóriáit állították fel: szakmai, társadalmi, esztétikai-művészeti, családi-mindennapos, kompenzáló-szórakoztató, szabadidős-műkedvelő.

2006 elején a cseljabinszki terület könyvtárait szociológiai kutatást végeztek „A könyvtáros szabadidős olvasása mint a szakmai és személyiségi kialakulás és fejlődés eszköze” címmel. A kutatásban a városi közkönyvtárból 324 könyvtáros vett részt, akik különböző végzettségűek, korúak, családi állapotúak voltak. Az információgyűjtéshez a kérdőíves módszert alkalmazták. Arra a kérdésre, hogy személyes olvasási tapasztalatait tudja-e hasznosítani a munkában, 66,4% igennel felelt, 11,4% nem tudott biztos választ adni, 9,9% pedig nemleges választ adott. A két utóbbi kategóriába főleg a kevés tapasztalattal rendelkező, fiatal könyvtárosok tartoztak. A pozitív választ adóknak a kö-

vetkező kérdés a hasznosítás módjára irányult. A nagy többség (65,7%) akkor használja, amikor az olvasóknak irodalmat ajánl, 26,4% könyvkiállítás rendezésekor, 25,3% az állománygyarapítási munkában, 24,7% pedig a rendezvények alkalmával. Abban, hogy az olvasóknak milyen könyvet ajánl, a válaszadók 67,8%-a saját irodalmi ízlésére támaszkodik. A megkérdezett könyvtárosok 13,9%-a úgy vélte, hogy nem korrekt dolog a könyvtáros elfoglaltságát ráerőltetni az olvasóra.

Arra a kérdésre, hogy mennyire ismeri az irodalmi folyamatokat, 87,9% válaszolt úgy, hogy előfordult vele, hogy nem ismerte a keresett könyv szerzőjét. Ebben az esetben a válaszadók majdnem fele az „időnként előfordul” választ jelölte meg, 20% körül voltak, akik azt mondták, hogy elég gyakran megesik.

Arra a kérdésre, hogy a szakfolyóiratokban megnevezik-e az újdonságok és bestsellerek listáit, 85,8% válaszolt határozott igennel, ugyanakkor nagy részük nem tudta megadni az általa olvasott folyóiratok címét. Ugyanazt a következtetést lehet levonni abból a válaszból is, amelyben az év irodalmi „felfedezettjét” kellett megnevezni. A válaszadók 47%-a ide nem írt semmit. Közülük 48% olvasószolgálatos, 44% vezető beosztású, de meglepően sok a bibliográfiai, a módszertani és a gyarapítási osztályon dolgozók száma. Ideális esetben a könyvtárosnak ismernie kell az irodalomban zajló folyamatokat, tudnia kell az aktuális eseményekről. Saját állományát pedig minden könyvtárosnak ismernie kell.

Ezek után következett az a kérdés, hogy milyen továbbképzési formák segítik a munkáját. A többség (49%) szerint hatékonyak az irodalmi szemlék, a szemináriumok, az annotált jegyzékek, az író-olvasó találkozók. Kevésbé népszerűek az aktív részvételt igénylő rendezvények, mint az irodalmi viták vagy a játékok.

A következő kérdés arra kereste a választ, hogy tudnak-e időt, és ha igen, akkor a munkaidő mekkora hányadát az irodalom megismerésére fordítani. Az igen-nem válaszok aránya 34%-

39% volt, 10% nem válaszolt a kérdésre. A korábbi kutatások és a szakirodalom szerint is ez a legösszetettebb kérdés: már az 1970-es és 1990-es években folytatott vizsgálatok következtetéseiben is szerepelt a probléma megoldása. Abban az időben is célul tűzték ki, hogy legyen hivatalosan rögzítve: a munkaidő egy részében a könyvtárosoknak olvasniuk kell. A kutatások szerint azonban ezt az időt sokan nem hatékonyan használták ki, egy idő után szabadidőnek tekintették. Célszerűbbnek látszik, hogy az időt az aktív továbbképzési formákra jelöljék ki.

Összefoglalva: a könyvtáros személyes olvasási tapasztalatait eredményesen tudja hasznosítani az olvasószolgálati folyamatok optimalizálására irányuló szakmai munkájában. Ez azonban csak a továbbképzési rendszer és a személyes érdekeltség fejlesztésével érhető el. A könyvtárügy szakembereinek arra kell törekedniük, hogy az olvasás célja a személyiségi és szakmai ismeretek fejlesztése, az alkotóképesség fokozása legyen.

(Viszocsekné Péteri Éva)

08/069

ALSOP, Justine: Bridget Jones meets Mr.Darcy. Challenges of contemporary fiction = J.Acad.Lib. 33.vol. 2007. 5.no. 581-585.p. Bibliogr. 16 tétel.

Bridget Jones és Mr.Darcy. A kortárs szépirodalom a felsőoktatási könyvtárak gyűjteményeiben

Egyetemi könyvtár; Szépirodalom; Szórákzóató irodalom

Egy kis mintán végzett online felmérés keretében a szerzők azt vizsgálták, hogy Észak-Amerikában található egyetemeken angol irodalmi tanterveiknek könyvtárosai hogyan viszonyulnak a kortárs szépirodalomhoz, a népszerű műfajokat (detektívregények, a fiatal nőknek szóló regényeket, pl. Bridget Jones naplója) is beleértve. A kérdések a tájékozódási forrásokra, a népsze-

rű műfajok szerepeltetésére, a kortárs szépirodalom beszerzésének fontosságára, valamint az illető felsőoktatási intézmény témába vágó kurzusaira vonatkoztak.

Az ötven megkérdezett könyvtáros 44%-a válaszolt. A források a népszerűség csökkenő sorrendjében: a könyvismertetések (vezető helyen szerepelt a Times Literary Supplement), a díjazott művek, az oktatói kérések, a megtekintésre beérkező könyvszállítmányok, a hallgatói kérések. A könyvtárak 95%-a szerez be népszerű szépirodalmat a kötelező irodalom jegyzékei, az oktatók kutatási érdeklődése, illetve a művek által elnyert díjak miatt. Az is felmerült, hogy ellensúlyozni szeretnék a „komoly szakirodalmat”. Akik nem vásárolnak népszerű szépirodalmat, a költségvetésre, a helyhiányra, az érdeklődés hiányára hivatkoztak, illetve volt, ahol a gyarapítók ellenállásán múlt a dolog. A kérdéssel kapcsolatos szakirodalom úgy vélekedik, hogy világos, írásban rögzített gyűjtési elvekre van szükség a döntésekhez. Mindenképpen fontos a művek minősége és a válogatás. Az intézmények 91%-ának vannak a kortárs szépirodalommal kapcsolatos kurzusai.

A kutatás esetleges folytatása a könyvtári katalógusokat is vizsgálni szándékozik, felöleli majd az e-könyveket és a hangos könyveket, valamint kitér az irodalmi blogok hatására is az állománygyarapításban.

(Hegyközi Ilona)

08/070

McNICOL, Sarah: Memories of reading in the 1940s and 1950s = New Rev.Child.Lit.Lib. 13.vol. 2007. 2.no. 101-116.p. Bibliogr.

Gyermekkori olvasmányélmények a negyvenes és ötvenes évekből

Gyermekolvasó; Olvasási szokások; Olvasáskutatás

A tanulmány egy kisebb kutatási programról tudósít, amely az elbeszélt történelem (oral

history) módszerét alkalmazva az 1940-es és 1950-es évekbeli gyermekkori olvasmányélményeket vizsgálta. A következő kérdésekről gyűjtött adatokat a szerző: emlékek az olvasástanulásról, a felolvasásról, az olvasási szokásokról, a könyvekkel, múltbeli olvasással kapcsolatos attitűd, a könyvekről való beszélgetés élménye, olvasás tinédzserkorban, emlékezetes könyvek, képregények és magazinok, iskolai olvasás, olvasás családi körben, újraolvasás. A cikk bemutatja, mit tanulhatunk a múltbeli olvasási attitűdről, és milyen olvasmányokhoz jutottak hozzá az akkori gyerekek és fiatalok. A felmérésből világosan látszik, hogy az akkori és a mai fiatalok olvasási élményei merőben eltérőek. Az elmúlt fél évszázadban a kínálat óriási mértékben megnövekedett. A mai fiatalok sokkal több könyv közül válogathatnak, a könyvek relatíve olcsóbbak, és könnyebb beszerezni őket. Ugyanakkor sokkal szélesebb a szabadidős tevékenységek és eszközök választéka, amelyek mind versenyeznek az idejükért. Ez azt jelenti, hogy ma sokkal nagyobb erőfeszítésbe kerül rávenni a gyerekeket az olvasásra.

(Autoref.)

Használók képzése

08/071

BERK, Jaya - OLSEN, Sonja – ATKINSON, Jody [et.al.]: Innovation in a podshell. Bringing information literacy into the world of podcasting = *Ei.Lib.* 25.vol. 2007. 4.no. 409-419.p. Bibliogr.

Innováció és iPOD. Az információs jártasság tanítása a podcasting technológiával

Audiovizuális eszköz; Felsőoktatási könyvtár; Használói szokások; Használók képzése -felsőoktatásban; Távközlés

Az ausztráliai Curtin Egyetem könyvtárára mindig is jellemző volt a technika újító szel-

lemű alkalmazása. 2004-ben bevezették az SMS-ben nyújtott tájékoztatást, majd ezt követően felismerték a podcasting lehetőségeit a használoképzésben. Mióta az RSS-szolgáltatók alkalmassá váltak arra, hogy hanganyagot is magukban foglaljanak, nincs akadálya az automatikusan letöltött fájlok helytől és időtől független hallgatásának. Az ehhez szükséges MP3-lejátszóval a 18-28 éves korosztály közel ötöde rendelkezik, és a podcastingot már az USA és Ausztrália számos egyetemén az oktatás szolgálatába állították. A könyvtár a mai hallgatók igényeiből, tanulási, számítógép-használati szokásaiból és időbeosztásából indult ki, figyelembe véve az egyetem aránylag nagy számú távoktatásban részesülő, illetve nem angol anyanyelvű hallgatóját is. Az új szolgáltatás anyagát mindenekelőtt az elsőévesek információs igényei alapján állították össze úgy, hogy kiegészítse a helyszínen esetleg már nyújtott használoképzést. A műsorsorozat kivitelezése a könyvtár tapasztalatai szerint nem jelent különösebb technikai nehézséget, feltételei a legtöbb hasonló könyvtárban nagyrészt adottak. A zenei aláfestésnél természetesen ügyelni kellett a szerzői jogokra. A szolgáltatás immár egy éve működik; használata intenzív és még mindig növekszik. A könyvtár munkatársai ezért nyárra is terveznek egy sorozatot, illetve a projekt folytatásán dolgoznak. Szerintük a podcasting segít fenntartani a hallgatók kapcsolatát a könyvtárral és az információval, az új szolgáltatás előkészítése pedig megtérülő befektetés, ami további újítások alapjait vetheti meg.

(Autoref.)

08/072

HARRIS, Benjamin R.: Image-inclusive instruction = *Coll.Undergrad.Lib.* 14.vol. 2007. 2.no. 65-75.p. Bibliogr.

Oktatás képanyag felhasználásával

[A forrás-folyóirat az alábbi címen szerzhető be:
HAWORTH DOCUMENT DELIVERY CENTER,
Haworth Press, Inc., 10 Alice Street, Binghamton, N. Y. 13904]

A mai egyetemisták sokkal nagyobb mértékben keresik és használják a képeket mindennapi feladataik során, mint azelőtt bármikor. Az információs jártasság oktatásának, amelynek során az írott szöveg elhelyezésével, értékelésével és

használatával foglalkoznak, tartalmaznia kell a képekkel és más vizuális anyagokkal kapcsolatos információkat és feladatokat. A szerző a könyvtárhasználati képzésben könnyen megvalósítható, időtakarékos stratégiákat mutat be a képekkel kapcsolatban, amelyek bővíthetők és színesíthetők a hagyományos oktatási témákat.

(Autoref.)

Információelőállítás, -megjelenítés és -terjesztés

Digitalizálás

08/073

VERHEUL, Ingeborg - VAN WIJNGAARDEN, Hilde: Measuring progress. Recent developments in digital preservation in the library community = Alexandria. 19.vol. 2007. 2.no. 109-122.p. Bibliogr.

Fejlemények a digitális megőrzés területén a könyvtári világban

Digitalizálás; Felmérés; Megőrzés; Nemzeti könyvtár

A cikk bemutatja, hogyan vált az elmúlt évtizedben a digitális megőrzés másodrangú témából a könyvtári munka szerves részévé. Összefoglalja a holland nemzeti könyvtár, a Koninklijke Bibliotheek 2005-ben végzett felméréseinek eredményeit a digitális archiválás legjobb gyakorlatáról, amelyben 15 nemzeti könyvtár vett részt. Az alapvető technikai megoldások megismerésén túl a felmérésből nyilvánvalóvá vált egy megőrzési szabályzat létrehozásának szükségessége, amely döntő fontosságú az egész archiválási folyamatra nézve. A cikk leírja azokat a fontos eredményeket is, amelyek a felmérés

óta születtek. Bemutatja, hogyan válik a legjobb gyakorlat szabvánnyá, és utal a kereskedelmi érdekeltség első jeleire a digitális archiválás eszközeinek marketingjében.

(Autoref.)

08/074

WOLLSCHLÄGER, Thomas: Kopal goes live = Dial.Bibl. 19.Jg. 2007. 2.no. 17-22.p.

A kopal program (hosszú távú digitális archívum közös fejlesztése) eredményei

Együttműködés -belföldi; Elektronikus publikáció; Hozzáférhetőség; Megőrzés; Munkafolyamat

A digitális információk hosszú távú archívumának közös felépítése program (*Kooperativer Aufbau eines Langzeitarchivs digitaler Informationen = kopal*) olyan később is használható műszaki és szervezési infrastruktúra kidolgozását célozta, amellyel biztosítani lehet az elektronikus publikációk hosszú távú elérését. A hároméves programot a Német Szövetségi Oktatási és Kutatási Minisztérium (BMBF) finanszírozta; hivatalosan 2007. június 30-án fejeződött be. A tanulmány a projekt eredményeinek mérlegét kívánja megvonni, és az archívum további útját